

Nr 214.

Av herr **Holmström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till rikets allmänna kartverk.

I proposition nr 111 angående anslag till rikets allmänna kartverk har Kungl. Maj:t funnit sig i nuvarande läge icke kunna biträda av rikets allmänna kartverk i skrivelse den 28 september 1942 framlagt förslag om ändrade bestämmelser rörande arvode till pensionerad militär personal vid anställning såsom icke-ordinarie befattningshavare vid kartverket.

Å sid. 7—10 i propositionen har lämnats en redogörelse över kartverkets förslag och däröver avgivna yttranden av försvarsväsendets lönenämnd och statskontoret.

Förslaget innebär, att ersättning till den pensionerade militära arvodespersonalen vid kartverket principiellt skulle bestämmas att utgå enligt samma grunder som fr.o.m. den 1 oktober 1942 gälla för den pensionerade personalen i arvodesbefattning inom försvarsväsendet i anslutning till det av 1942 års riksdag godkända arvodessystemet.

Kartverket har i motiveringen till förslaget framhållit, att de ifrågavarande arvodesbefattningarna varit jämställda med motsvarande arvodesbefattningar vid försvarsväsendet, enär de från början varit sådana militära arvodesbefattningar vid den förutvarande generalstabens topografiska afdelning. Pensionerade kaptener hava sålunda i båda fallen erhållit arvode utöver pensionen med 3 180 kronor. Pensionerade fanjunkare (styckjukare) hava vid kartverket åtnjutit något högre arvode utöver pensionen (2 340 kronor) än vid försvarsväsendet (2 130 kronor) samt erhålla vid kartverket därjämte efter tre års tjänstgöring en förhöjning i arvodet till 3 000 kronor, sedan de fått sin slutliga utbildning i reproduktionsritning. Å arvodesbeloppen utgå dyrtids- och kristillägg.

Genom det av 1942 års riksdag godkända arvodessystemet hava ersättningarna på arvodesbefattningar vid försvarsväsendet anpassats efter vissa löneklasser i de för försvarsväsendet aktiva personal gällande löneplanerna, för kapten löneklass Oa 10 och för underofficer Uo 7. Härigenom hava ersättningarna — särskilt för äldre pensionstagare — väsentligt höjts fr.o.m. den 1 oktober 1942.

Kartverket har därför funnit att såväl ur rekryteringssynpunkt som ur rättvisesynpunkt borde motsvarande förbättringar gälla även kartverkets arvodesbefattningar för pensionerad militär personal. Kartverket har föreslagit, att till pensionerad kapten skulle utgå ersättning enligt löneklass Oa 10 och till fanjunkare (styckjukare) enligt Uo 7, varjämte till de

senare skulle utgå efter tre års tjänstgöring och med slutlig utbildning i reproduktionsritning ett tilläggsarvode av 720 kronor. Försvarsväsendets lönenämnd, som förordat förslaget, har dock beträffande tilläggsarvodet funnit mera ändamålsenligt och bättre överensstämmande med de allmänna principerna för det nya militära arvodesystemet, att underofficerarna i sistnämnda fall erhöles ersättning enligt löneklass Uo 9.

Av redogörelsen i propositionen framgår med all tydlighet, att arvodesbefattningarna vid kartverket tidigare varit militära arvodesbefattningar, till vilka genom generalorder beordrades pensionerad militär personal, efter frivilligt åtagande. Vid kartverkets omorganisation år 1937 till helt civilt verk ansågs omgången med kommendering av sådan pensionerad personal till tjänstgöring vid kartverket vara onödig, och infördes i stället i kartverkets instruktion en bestämmelse, att pensionerad officer eller underofficer må, där så finnes lämpligt, anställas vid kartverket såsom icke-ordinarie befattningshavare. Någon ändring i befattningshavarnas ställning avsågs härmed icke skola genomföras. Hittills hava vid kartverket icke anställts andra pensionerade militära befattningshavare än sådana, vilka såsom aktiva officerare och underofficerare tjänstgjort vid kartverket och där erhållit den specialutbildning, som erfordras för kartverkets arbeten. Det torde i detta sammanhang böra omnämnas, att en av de pensionerade officerarna innehar en arvodesbefattning, som vid kartverkets omorganisation direkt överfördes från generalstaben till kartverket, och tjänstgör såsom biträde åt militär-assistenten vid kartverket.

Något yttrande har icke inhämtats från kartverket i samband med genomförande av det nya arvodesystemet för försvarsväsendet. Detta torde måhända hava berott på att de militära myndigheterna funnit att de tidigare motsvarande arvodesbefattningarna för militär personal vid kartverket automatiskt skulle komma att inbegripas i beslutet.

Under alla förhållanden torde den lägre ersättningen för innehavarna av arvodesbefattningar vid kartverket innebära en ur ekonomisk synpunkt orättvis behandling av dessa specialutbildade pensionerade militära befattningshavare. Orättvisan synes så mycket mer framträdande, som dessa befattningshavare under nuvarande beredskapstider äro sysselsatta med för försvarsväsendet nödvändiga, brådskande militära kartarbeten och därför av Kungl. Maj:t ställts till kartverkets förfogande även vid förstärkt försvarsberedskap och mobilisering och sålunda icke kunnat inkallas till militär tjänstgöring, där den högre ersättningen vid försvarsväsendet skulle åtnjutits samt därjämte utgående särskilda ersättningar under nuvarande beredskap.

Ett fortsatt bibehållande av skillnaden i ersättning mellan försvarsväsendets och kartverkets arvodesbefattningar äventyrar också för kartverket rekryteringen och möjligheten att bibehålla i dess tjänst den på kartverk-

samhetens område specialutbildade militära personalen. Denna ersätter nu eljest nödvändiga civila ordinarie befattningshavare. Det nuvarande rekryterings sättet har varit till fördel såväl för armén, som härigenom haft tillgång till kartutbildad personal, som för kartverket, som erhållit en terrängvan och vid självständigt arbete tränad personal, vilken därjämte efter avsked från aktiv tjänst kunnat tillgodogöras mot endast en ersättning utöver eljest utgående pension. Ur statsverkets ekonomiska synpunkt är detta givetvis icke oväsentligt förmånligare än anställning av civil ordinarie personal till motsvarande antal. Detta förhållande synes icke hava till fullo beaktats i statskontorets yttrande, som återfinnes i propositionen, och där förslaget avstyrkts med hänsyn till att ersättningen till de militära arvodisterna skulle bliva högre än avlöningarna till motsvarande civila befattningshavare vid kartverket. Så är ju emellertid icke fallet, om hänsyn tages till att pensionen eljest under alla förhållanden skulle utgå till dessa arvodister men enligt förslaget skulle innehållas och gottgöras kartverkets löneanslag. I verkligheten skulle med de föreslagna nya bestämmelserna exempelvis en pensionerad officer erhålla ersättning för sitt arbete med 5 000—6 000 kronor om året, utöver vad han eljest skulle erhållit i pension, under det motsvarande civila befattningshavare i lönegrad A 21 erhålla en ersättning med 11 350 kronor per år. Det är vidare att märka, att de till kartverket inbeordrade militära befattningshavarna på aktiv stat — ofta med betydligt mindre vana vid kartarbetena än ifrågavarande arvodister — åtnjuta ersättning enligt det militära avlöningsreglementet.

Enligt propositionen skulle kostnadsökningen för statsverket vid övergången till de för försvarsväsendet gällande arvodesgrunderna belöpa sig till 11 000 kronor per år för nuvarande arvodespersonal vid kartverket, men successivt nedgå till omkring 4 000 kronor per år allteftersom äldre personal med lägre pensioner avgår och ersättes med personal med nyreglerade pensioner.

Med stöd av det ovan anförda hemställas, att riksdagen måtte besluta,

dels att ersättning till med ålderspension avgången militär personal, som anställts såsom icke-ordinarie befattningshavare vid rikets allmänna kartverk, skall fr.o.m. den 1 oktober 1942 utgå till officer enligt löneklass Oa 10 samt till underofficer enligt löneklass Uo 7 och då underofficer minst tre år varit tjänstgörande vid kartverket samt erhållit full utbildning i reproduktionsritning, enligt löneklass Uo 9 i militära avlöningsreglementet,

dels att anslaget Rikets allmänna kartverk: Avlöningar skall höjas med ett med hänsyn till de nya ersättningsbestämmelserna erforderligt belopp,

dels att det må ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare bestämmelser, som av riksdagens beslut må för-
anledas i fråga om tillämpningen av bestämmelserna och
om anslagsredovisningen vid tillgodoförande till kartverkets
avlöningsanslag av de innehållna pensionsmedlen.

Stockholm den 17 mars 1943.

Nils Holmström.